

"Végre a tömegből felkelt **Pálffy János**, arcán a férfias lelkesültség komoly vonásai s azon őszinte bizalom, melyet tőlünk mindig érdemelt és bírt, mély és várakozó csendet varázsolt elő" – írja róla kortársa, a firtosmartonosi **Gálfi Mihály** újságíró 1848 tavaszán, amikor az akkor 44 éves Pálffy János szólásra emelkedett az események sodrában Székelyudvarhelyen.

A forradalom tíz éves évfordulóját azonban már nem érte meg – addig azonban hosszú volt az útja ennek az alig 53 éves korában elhunyt udvarhelyszéki politikusnak. **Lehetett volna nagyobb, de a szabadságharcral együtt bukott.**

Az unitárius kollégiumból a huszárezredbe

A Nyikó-menti kis faluban, Tarcsafalván született 1804. január 10.-én, de olyan kutató is van, aki júniust ad meg születési hónapjaként. Nem paraszti sorból származott, mert családja az ősi székely primorok közül való – apja széki alkirálybíró és pénztárnok volt, aki a keresztúri gimnáziumban taníttatta a fiát, majd az ifjú János 1816-ban Kolozsváron, az Unitárius Kollégiumban tanult.

Öten voltak testvérek, **Elek** bátyja főjegyző volt, Antal öccse katona, aki a Napóleon ellen vonuló huszárok között volt, de lovaglás közben pipája halálra sebezte, Dénes öccse pedig a

Nyikó-mente egyik „helytartója” volt, erőszakos ember hírében állt. Három fiútestvére mellett volt egy húga, Anna.

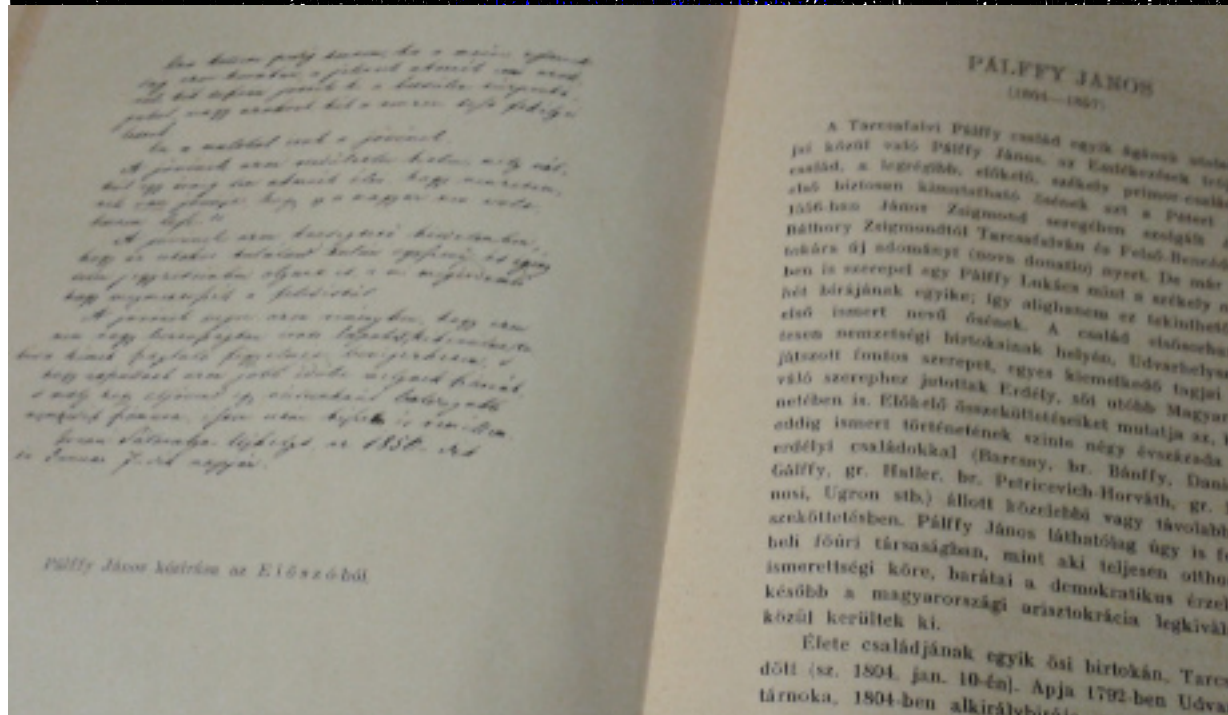

János Kolozsváron eminens tanuló volt, tanulmányai végeztével, 1825-ben belépett a hadseregbe, huszártiszt lett – katonáskodásának állomásairól, tevékenységéről azonban keveset tudunk, tíz év után, 1935-ben főhadnagyként szerelt le, közben Ausztriában és Olaszországban szolgált.

A század harmincas éveiben olaszországi utazást tett, majd hazajött és Küsmödjön gazdálkodott. Vidéki életmódjába azonban belefért az írás és az olvasás, kultúrembernek számított, illetve a feljegyzések szerint szerelmes lett Dénes öccse feleségébe – Pálffy Jánosnak azonban **nem lett családja, gyermektelenül halt meg.**

Aki felelőtlennek tartotta Kossuthot

Pálffy a negyvenes évek elején lépett be a közéletbe, az Erdélyi országgyűlés Küllő vármegyei követe lett. Egyre többet járt Pestre, ahol a kor nagy alakjaival is megismerkedett, **Batthyány Lajossal, Széchenyi Istvánnal** – utóbbi akkora hatással volt rá, hogy egyik országgyűlési beszédében tartott az erdélyi gazdasági egyesület és egy erdélyi tudományos akadémia megalapítását is sürgette.

Haynautól kapott kegyelmet

A szabadságharc elbukásakor, a világosi fegyverletételt követően Kolozsváron tartózkodott, a részvétele miatt bujdosni kényszerült – ám néhány hónap múlva, októberben úgy döntött, hogy önként jelentkezik Haynau-nál Pesten – bő fél év múlva, 1850. július 4-én halálra ítélték, de a „bresciai hiéna”, a vészkorszak és a megtorlás idejének teljhatalmú ura megkegyelmezett neki. Ha ez nem történik meg, ma Pálffyra a forradalom sokadik mártírájaként emlékeznénk.

Végül nem lett az, kényszerlakhelyet jelöltek ki számára, előbb Pesten, majd Sátoraljaújhelyen – csak 1856 őszén, mint súlyos tüdőbetegnek megengedték, hogy hazaköltözzön szülőfalujába, Tarcsafalvára.

Végrendelete 1857. január 20-án kelt, abban vagyonát az Erdélyi Múzeumra hagyta. Egészsége nagyon megromlott és még ugyanazon év április 13-án, pontosan 160 évvel ezelőtt elhunyt. Udvarhelyszék egyik 19. századi politikusát sajnos elfeledte az utókor, a rendszerváltás után azonban jelent meg róla néhány cikk és tanulmány. 1999-ben **Gidó Csaba** és

Fecső Zoltán

történészek írták és állították össze az Udvarhelyszéki Országgyűlési Képviselők Arcképei című kiadványt, ebben jelent meg róla egy életrajz, illetve

Bíró Gábor

festőművész portré-grafikája, amit cikkünk illusztrálására is felhasználtunk.

Pálffy János fő műve a *Magyarországi és erdélyi urak* című munka, amit 1939-ben Kolozsváron az Erdélyi Magyar Szépműves Céh jelentetett meg (sajtó alá rendezte Szabó T. Attila) – a két kötetes műből a székelyudvarhelyi Református Kollégium könyvtárában is van példány, benne Pálffy kézírásának reprodukciójával, a két kötet anyaga

[itt elolvasható.](#)

Erről **Egyed Ákos**, a kor kiváló ismerője a következőket írja róla:

„...emlékirata nem kis mértékben járult hozzá a forradalom és a szabadságharc történeti képének kialakításához. Érdekes lenne összehasonlítani a forradalom idején elmondott beszédeit emlékiratának szövegével, ami valószínűleg jól szemléltetné azt, hogy egy nagy tehetségű, művelt, becsületes szándékú, nagy nemzeti célok szolgálatára vállalkozó politikus miként lett a nemzeti ideálokról lemondó békepárt híve, majd a forradalom szellemét több tekintetben torzító emlékirója.”

(Írásunkhoz felhasználtuk az említett Szabó T. Attila, **P. Buzogány Árpád** korábban, a témában megjelent munkáit, illetve más forrásanyagokat.)